

BG

BG

BG

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

ВЪРХОВЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ
НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ
ПО ВЪПРОСИТЕ НА ВЪНШНИТЕ
РАБОТИ И ПОЛИТИКАТА НА
СИГУРНОСТ

Брюксел, 8.3. 2011 г.
COM(2011) 200 окончателен

**СЪВМЕСТНО СЪОБЩЕНИЕ
ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪВЕТ, ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

**ПАРТНЬОРСТВО ЗА ДЕМОКРАЦИЯ И СПОДЕЛЕН ПРОСПЕРИТЕТ
С ЮЖНОТО СРЕДИЗЕМНОМОРИЕ**

СЪВМЕСТНО СЪОБЩЕНИЕ
ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪВЕТ, ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ

ПАРТНЬОРСТВО ЗА ДЕМОКРАЦИЯ И СПОДЕЛЕН ПРОСПЕРИТЕТ
С ЮЖНОТО СРЕДИЗЕМНОМОРИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ

Протичащите в нашите южни съседи събития са от историческа величина. Те отразяват процесите на коренни преобразувания и ще окажат трайни последици не само върху хората и държавите от региона, но и върху останалата част от света и в частност ЕС. Протичащите в момента промени носят за хората от региона надеждата за по-добър живот, по-голямо зачитане на човешките права, плурализъм, върховенство на закона и социална справедливост — универсалните ценности, които всички споделяме. Процесите на пълна демократизация никога не поемат по лесен път, а са съпътствани от рискове и неизвестности. Отчитайки трудностите, ЕС трябва да направи ясният и стратегически избор да подкрепи стремежа към принципите и ценностите, на които държи. Поради тези причини ЕС не трябва да бъде пасивен зрител. Той трябва да подкрепя изцяло желанието на нашите съседи да се ползват със същите свободи, които считаме за наше право. Европейските държави разполагат със собствен опит в прехода към демокрация. Европейският съюз се гордее с традиции те си да подкрепя държави в прехода им от авторитарни режими към демокрация, първоначално в Южна, а неотдавна в Централна и Източна Европа. Като се съобразява с тези процеси на преди всичко вътрешни преобразувания, ЕС може да предостави експертни познания — от страна на правителствата, европейските институции (Европейската комисия и Европейския парламент), местните и регионалните власти, политическите партии, фондациите, професионалните съюзи и организациите на гражданското общество. Съществува общ интерес в Южното Средиземноморие да бъде демократично, стабилно, проспериращо и мирно.

Вярваме, че е дошло времето за качествена стъпка напред в отношенията между ЕС и южните му съседи. Този нов подход трябва недвусмислено да стои в основата на в съвместен ангажимент за общи ценности. На изразеното през последните седмици искане за участие в политическия живот, достойнство, свобода и трудова заетост, може да се отговори само чрез по-бързи и по-амбициозни политически и икономически реформи. ЕС е готов да подкрепи всички свои южни съседи, които са в състояние и желаят да започнат такива реформи чрез „**Партньорство за демокрация и споделен просперитет**“. Ангажиментът за демокрация, човешки права, социална справедливост, добро управление и върховенство на закона трябва да бъде общ. Партньорството трябва да се основава на конкретен напредък в тези области. **Подходът** трябва да е **диференциран**. Въпреки наличието на някои общи черти, държавите в региона не са еднакви и поради това ние трябва да реагираме в зависимост от особеностите на всяка от тях.

„Партньорството за демокрация и споделен просперитет“ трябва да бъде изградено върху следните три елемента:

- демократични преобразувания и изграждане на институции, като се обърне особено внимание на основните свободи, конституционните реформи, реформата на съдебната система и борбата с корупцията;
- засилено партньорство с народите, като се придаде особено значение на подкрепата за гражданското общество и на по-добрите възможности за обмен и контакти между хората, особено младите;
- устойчив и приобщаващ растеж и икономическо развитие, по-специално подкрепа за малките и средните предприятия (МСП), и професионално образование и обучение, подобряване на здравеопазването и образователната система и развитие на по-бедните региони.

В това съобщение се обяснява какво прави ЕС, за да се справи с краткосрочните последици от неотдавнашните събития в Северна Африка. Освен това в него ясно е представен нашият подход към по-дългосрочния процес, с който изразените в региона огромни надежди ще се превърнат в действителност. В изготвянето на подхода ще бъдат взети предвид не само молбите за помощ, получени от правителствата партньори, но и исканията на гражданското общество.

Изменящият се коренно политически пейзаж в Южното Средиземноморие налага промяна в подхода на ЕС към региона — основните теми на диференциация и на партньорство между нашите общества са част от провеждания в момента преглед на Европейската политика за съседство, за която ще представим съвместно съобщение през април.

1. НАШАТА НЕЗАБАВНА РЕАКЦИЯ

- Хуманитарна помощ (30 млн. EUR)
- Улесняване на консулското сътрудничество и евакуацията
- Съвместни операции с Frontex
- Отпускане на 25 млн. EUR от Фонда за външните граници и Европейския фонд за бежанците
- Визити на Върховния представител/Заместник-председателя в Тунис и Египет; международни събрания за координация в Брюксел
- Подкрепа за прехода към демокрация

Първият ни приоритет бе да се реагира бързо и ефективно на непосредствените предизвикателства, свързани с развитието на ситуацията в южните ни съседи, и да се преодолеят и предотвратят рисковете от нови кръвопролития и изпитания.

Комисията предостави 30 млн. EUR под формата на **хуманитарна помощ** за посрещане на най-непосредствените хуманитарни нужди в Либия, както и на разселените лица по границите с Тунис и Египет. С тази сума осигуряваме медицинска и хранителна помощ, подслон и други нужди. Експертите на Комисията са на място и в момента се въвежда планиране при извънредни ситуации, за да се реагира бързо, в случай че ситуацията се влоши още повече. Необходима е бдителност, поради опасност от разрастване на хуманитарната криза към съседните държави, както в Магреба, така и на юг от Сахара, тъй като хората бягат от Либия. Ако нуждите по места го налагат, Комисията ще увеличи финансовата помощ и съветва държавите-членки на ЕС да продължават да реагират по подобен начин.

Между всички държави-членки и ЕС се поддържа тясно консулско сътрудничество, а съответните механизми на ЕС, сред които ситуационният център към ЕСВД, бяха задействани с цел бърз обмен на информация и най-ефективно използване на ресурсите. На 23 февруари бе задействан Механизмът за гражданска защита (MCS) на ЕС, за да се улесни евакуацията на гражданите на ЕС по въздух и море. Военният състав на ЕС подпомага тези общи усилия. Комисията си сътрудничи с международни организации (Върховния комисариат на ООН за бежанците, Международната организация по миграция), за да помогне на хората, които искат да напуснат Либия, да се върнат в родните си страни. За укрепване на краткосрочните действия може да се обмисли и използването на инструментите на Общата външна политика и политиката за сигурност (ОВППС).

Комисията мобилизира своите инструменти, за да помогне на Италия, а при необходимост и на други държави-членки, в случай на масови приток на мигранти от Северна Африка. Реакцията включва оперативни мерки и финансова помощ. На 20 февруари започна съвместната операция HERMES 2011 на **Frontex**, в която участват експерти и средства от редица държави-членки. Ако е необходимо, операциите на Frontex могат да бъдат подсилени за посрещането на евентуални нови притоци от мигранти. Комисията е готова да мобилизира *inter alia* финансова помощ от фондове като Фонда за външните граници и Европейския фонд за бежанците, която възлиза общо на 25 млн. EUR.

За **Тунис** бяха отпуснати 17 млн. EUR за незабавна и краткосрочна подкрепа за демократичния преход и помощ за необлагодетелстваните области във вътрешността на страната. Това включва помощ за създаването на подходяща правна рамка за провеждането на **избори** и за мисия на ЕС за наблюдение на изборите в подкрепа на дейността на Националната комисия за конституционна реформа и избори. В тях е предвидена и допълнителна помощ за гражданското общество. Чрез Инструмента за стабилност ще бъде предоставена допълнителна подкрепа за демократичните реформи. След като посети Тунис и Египет, Върховният представител и Заместник-председател свика международна среща на 23 февруари, която даде възможност за обмен на информация и мнения с основните партньори и главните международни финансови институции (МФИ) относно процесите в региона. На срещата отново бе потвърдено, че усилията на международната общност трябва да бъдат тясно координирани и съобразени с приоритетите, изразени от самите тунизийци и египтяни.

Би било прибързано да се обявява пакет помощи за **Египет**, докато властите не са готови да отправят искане за помощ и да определят приоритетните нужди. ЕС е готов да изпрати помощ в съответствие с тези приоритети, когато властите бъдат готови.

Що се отнася до Либия, ЕС остана твърд в своето осъждане на деянията, извършени от режима на Кадафи. Той незабавно преустанови преговорите по рамковото споразумение между ЕС и Либия, както и всички технически сътрудничества. Освен санкциите на ООН на 28 февруари ЕС прие допълнителни ограничителни мерки, като например ембарго на оборудване, което би могло да се използва за вътрешни репресии, и автономно определени лица и образувания съгласно ограниченията за пътуване и замразяването на активите. Бяха предложени допълнителни мерки.

2. АДАПТИРАНЕ НА НАШИЯ ПОДХОД

- Преразглеждане и адаптиране на политиката на ЕС за съседство
- Преминаване към статут на напреднали държави в споразуменията за асоцииране
- Засилване на политическия диалог

Реакцията на ЕС към настъпващите в региона промени трябва да бъде по-целенасочена, новаторска и амбициозна, като отговаря на нуждите на хората и на действителността по места. Политическите реформи трябва да вървят ръка за ръка с икономическите реформи и да допринесат за постигането на политически права и свободи, отчетност и участие в политическия живот. ЕС трябва да бъде готов да предложи по-голяма подкрепа за тези държави, които са готови да работят по такъв общ дневен ред, но и да преразгледа подкрепата за държавите, които се отклоняват от него.

Новият подход „Партньорство за демокрация и споделен просперитет“ е стъпка към основна промяна във взаимоотношенията на ЕС с партньорите, които се ангажират с конкретни измерими реформи. Това е **стимулиращ подход**, основан на повече диференциация (правилото „повече за повече“): Тези, които отиват по-далече в реформите и ги извършват по-бързо, ще могат да разчитат на голяма подкрепа от ЕС. Помощта ще се преразпредели или пренасочи от тези държави, които забавят или ограничават договорените планове за реформи.

По-конкретно, по-тясното политическо сътрудничество означава напредък към завишени критерии на зачитане на човешките права и управление, основано на набор от минимални показатели, по които ще се оценяват резултатите. **Поемането на ангажимент за адекватен контрол на свободни и честни избори трябва да бъде първото условие за сключване на партньорството.** Това означава също по-тясно сътрудничество в рамките на Общата външна политика и политиката за сигурност (ОВППС) и повече съвместна дейност на международни форуми по въпроси от общ интерес. ЕС ще продължи да се ангажира и да подкрепя мирното разрешаване на спорове в държавите от региона и между тях. Партньорството трябва да бъде подкрепено със засилен политически диалог. ЕС ще ускори двустранния политически диалог на всички равнища, веднага след като местните условия го позволят, като акцентът ще бъде поставен върху човешките права и политическата отчетност.

Държавите партньори, които провеждат необходимите реформи, могат да очакват **възобновяване на преговорите** по споразуменията за асоцииране с цел постигане на „статут на напреднала държава“, който открива възможности за значително засилване

на политическия диалог и за заздравяване на връзките между държавите партньори и институциите на ЕС. Това ще включва по-задълбочен ангажимент за мобилност и подобряване на достъпа до пазара на ЕС.

3. ДЕМОКРАЦИЯ И ИЗГРАЖДАНЕ НА ИНСТИТУЦИИТЕ

- Разширяване на помощта към гражданското общество
- Създаване на механизъм за гражданското общество в съседните държави
- Подкрепа за Форума за социален диалог

ЕС е готов да подкрепи процесите на демократични и конституционни реформи. Съдебната реформа, подобрената прозрачност и борбата с корупцията са от особена важност за този процес, както за насърчаването на чуждестранните и местните икономически инвестиции, така и за да се покаже на хората, че в тяхното ежедневие настъпва видима промяна. Ние сме готови да предоставим експертни познания чрез инструменти като например туининга и TAIEХ, за да подкрепим изграждането на капацитет, като за това се отдели особено внимание на укрепването на държавните институции, с което да се осигури консолидиране на промените, включително на местно и регионално равнище. Нашият опит в оказването на съдействие за организацията на избори също ще бъде използван в пълна степен, за да съпътства изборните процеси в Тунис, а ако властите поискат, и в Египет.

Добре развитото **гражданско общество** може да спомогне за спазването на човешките права и да допринесе за изграждането на демокрацията и за доброто управление, като играе важна роля за упражняване на контрол върху прекомерните действия на правителствата. Многобройни неправителствено организации (НПО) и организации на гражданското общество (ОГО) могат да осигурят така необходимата подкрепа за реформите и ангажираност в области, близки до проблемите на гражданите като например правата на човека, околната среда, социалното и икономическото развитие. Това е област, в която трябва да увеличим максимално помощта, която държавите-членки могат да предложат в най-кратки срокове, за създаване на платформа за гражданско общество, политически партии, професионални съюзи и асоциации. Това може да се постигне с финансиране от ЕС и с подкрепата на политическите партии в ЕС, професионалните съюзи, фондациите и съответните неправителствени организации. Жените изиграха важна роля за промените в региона и аспектите, свързани с равнопоставеността между половете, ще играят важна роля за бъдещата помощ от ЕС.

В прегледа на европейската политика за съседство през април ще бъдат направени предложения за увеличаване на помощта на ЕС за организациите на гражданското общество в нашите съседи. Това ще включва специална подкрепа за гражданското общество (**Механизъм за подкрепа на гражданското общество в съседните държави**), предназначена за развитието на капацитет за застъпничество в ОГО и за повишаване на тяхната способност да наблюдават реформите и да участват ефективно в политическите диалози.

Социалният диалог между професионалните съюзи и работодателите играе важна роля за поддържане на реформаторските усилия. В момента се появяват нови професионални съюзи и асоциации на работодатели. Това открива възможности за по-

ефективен социален диалог. Той трябва да се подкрепя чрез Евро-средиземноморския форум за социален диалог в ЕС-Средиземноморието, който ще улесни обмена между социалните партньори в Средиземноморието по социални въпроси и въпроси, свързани със заетостта, и ще спомогне за изграждането на капацитет.

ЕС вече подкрепя реформата в публичната администрация, насочена към оптимизиране и укрепване на основните процеси в политиката, към изготвянето на бюджети и към капацитета за вътрешно финансиране чрез ефикасни, справедливи и устойчиви данъчни системи и администрации. С оглед по-ефективната подкрепа на борбата с корупцията и с незаконните финансови потоци, както и за подобряване на доброто финансово управление, тези програми трябва също да имат за цел прозрачността и отчетността в публичните администрации.

4. СПРАВЯНЕ С ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА НА МОБИЛНОСТТА

- Сключване на партньорства за мобилност
- Засилване на сътрудничество по системата Шенген на местно равнище
- Пълноценно използване на подобренията във Визовия кодекс на ЕС

Личните контакти между хората, както и бизнесът, са важни за насърчаване на взаимното разбирателство, което ще бъде от полза за културното и икономическото развитие на целия средиземноморски регион и за интеграцията на мигрантите в ЕС.

От особена важност в средиземноморските държави е усиленото **изграждане на капацитет** за граничен контрол/миграцията/предоставянето на убежище, и по-ефективното сътрудничество между правоприлагащите органи с цел подобряване на сигурността в Средиземноморието.

Трябва да започнат **партньорства за мобилност** с държавите партньори. Целта им и да се предостави всеобхватна рамка, с която да се гарантира, че движението на лица между ЕС и трети страни е добре управлявано. В тях са включени инициативи като договорености за визи и законна миграция, правни рамки за (икономическа) миграция, изграждане на капацитет за управление на парични преводи от мигранти и за ефективно съответствие на нуждите от работната ръка, програмите за завръщане и реинтеграция, подобряването на режимите за предоставяне на убежище до стандартите на ЕС и т.н. В замяна на повишената мобилност партньорите трябва да са готови да предприемат усилено изграждане на капацитет и да осигурят подходяща финансова помощ за **управлението на границите**, за предотвратяване и **борба с незаконната миграция и трафика на хора**, включително посредством засилено морско наблюдение, връщане на незаконни мигранти (договорености за връщане и реадмисия) и за укрепване на капацитета и способностите на правоприлагащите органи да се борят ефективно с трансграничната организирана престъпност и корупцията.

В краткосрочен план Комисията ще работи с държавите-членки по **законодателството за законна миграция и по визовата политика**, за да бъде постигната целта за **повишена мобилност особено за студенти, научни работници и бизнесмени**. Сътрудничеството по системата Шенген на местно равнище трябва да бъде задълбочено, като пълноценно се използват практическите подобрения и гъвкавостта по отношение на кандидатите за виза в рамките на Визовия кодекс на ЕС, включително издаването на многократни входни визи за добросъвестни пътници и определени групи

(като научни работници, студенти и бизнесмени). С държавите от Южното Средиземноморие може да се предвидят споразумения за улесняване на издаването на визи за краткосрочен престой, като се следва диференциран и основан на доказателства подход. Ако е необходимо, ще бъде предоставена финансова помощ. **Комисията призовава съзаконодателите да приемат бързо директивите за сезонните работници от трети държави и за вътрешнокорпоративните трансфери на служители, което също ще допринесе за подобряването на мобилността към ЕС.**

При условие че ефективно се прилагат споразуменията за облекчаване на визовия режим и реадмисията, в дългосрочен план може да се обмислят, за всеки отделен случай, поетапни мерки за либерализиране на визовия режим за конкретни държави партньори, като се вземе предвид цялостния контекст на взаимоотношенията с държавата партньор, и ако са създадени условия за добре управлявана и сигурна мобилност.

5. НАСЪРЧАВАНЕ НА ПРИОБЩАВАЩО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

- Насърчаване на малките и средните предприятия (МСП) и създаването на работни места
- Постигане на съгласие от страна на държавите-членки за увеличаване на кредитирането от ЕИБ с 1 млрд. EUR
- Сътрудничество с други заинтересовани страни за разширяване на мандата на ЕБВР към страните от региона
- Насърчаване на създаването на работни места и на професионалното обучение

Размириците в няколко южносредиземноморски държави без съмнение е свързано с икономически слабости. Много от икономиките се характеризират с неравномерно разпределение на благата, недостатъчни социални и икономически реформи, ограничено създаване на работни места, некачествени системи за образование и обучение, които не създават уменията, необходими на трудовия пазар, както и ниско равнище на регионална търговска интеграция.

Държавите от региона с нуждаят от съживяване на своите икономики, за да постигнат устойчив и приобщаващ растеж, развитие на по-бедните региони и създаване на работни места. Малките и средните предприятия (МСП) играят ключова роля в създаването на работни места. За да се развият успешно, те се нуждаят от добра регулаторна рамка, която да благоприятства бизнеса и предприемачеството. ЕС има готовност да осигури подкрепа чрез политически диалог и сътрудничество в рамките на работната програма за промишлеността за евро-средиземноморския регион. Това трябва да бъде съпроводено от интегрирана политика за заетост и социална политика, включително стартиране на инициативи за обучения, които съответстват на потребностите на трудовия пазар, социалния диалог, осигуряването на защитни мрежи за социална сигурност и извеждането на сивата икономика на светло.

Международните финансови институции могат да допринесат за тези усилия. Финансиране може да бъде предоставено от **Европейската инвестиционна банка (ЕИБ)**, и ако другите заинтересовани страни извън ЕС са съгласни, от Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР). **ЕИБ** осъществява дейност в региона от над 30 години, като операциите ѝ се извършват под егидата на Инструмента за евро-

средиземноморски инвестиции и партньорство (FEMIP). FEMIP действа в девет страни в Южното Средиземноморие, като е насочен към инвестиции в инфраструктурата и в подкрепа на частния сектор. Освен ускоряването на прилагането и одобряването на проектите, които са в процес на подготовка, ЕИБ може да предостави около 6 млрд. EUR на Средиземноморския регион през следващите три години, ако **Съветът одобри допълнителния кредитен пакет** от 1 млрд. EUR, предложен наскоро от Европейския парламент. **Комисията подкрепя това увеличение на мандата за кредитиране и призовава Съвета бързо да постигне съгласие по увеличението.**

Съветът се приканва също да приеме предложението на Комисията от май 2008 г. за обратните постъпления на ЕИБ. Това ще позволи на ЕИБ и на други финансови посредници да реинвестират в частния сектор средства по FEMIP, които са останали от предишни финансови операции. В непосредствено бъдеще това споразумение ще генерира около 120 млн. EUR сега и до 200 млн. EUR до 2013 г.

ЕБВР, която в момента не извършва операции в Южното Средиземноморие, може да разшири операциите си, ако уставът ѝ бъде променен. Ако това бъде одобрено от всички акционери, годишната стопанска дейност на банката, реализирана със съществуващите ѝ ресурси, ще може да достигне първоначално около 1 млрд. EUR. **Комисията подкрепя разширяването на операциите на ЕБВР и призовава държавите-членки на ЕС и другите заинтересовани страни спешно да го подкрепят.**

Тези инициативи няма да бъдат в ущърб на кредитирането за други страни, например източните съседи.

6. ГАРАНТИРАНЕ НА МАКСИМАЛНО ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ТЪРГОВИЯТА И ИНВЕСТИЦИИТЕ

- Приемане на преференциални правила за произход за държавите от Пан-евросредиземноморието
- Бързо одобряване на споразумения за селскостопанските и рибарските продукти
- Ускоряване на преговорите за търговията с услуги
- Провеждане на преговори за задълбочени зони за свободна търговия

Търговията и инвестициите са двигатели на растежа и спомагат за намаляването на бедността. Те обединяват хората, като осигуряват връзки между народите и допринасят за политическата стабилност. Въпреки това, за постигане на резултати търговията и преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ) трябва да се вписват в добър бизнес климат, който от своя страна изисква укрепване на върховенството на закона и на съдебната система, борба с корупцията и модернизирание на административните процедури.

Държавите в региона са на различен етап в търговските и инвестиционните си отношения с ЕС. Някои от тях (Тунис, Мароко, Египет, Йордания) са сравнително добре напреднали, а напредъкът на други (Сирия, Алжир, Либия) е много по-слаб. ЕС има споразумения за свободна търговия с целия регион без Сирия и Либия. Тези

споразумения осигуряват свободен пазарен достъп за промишлените продукти. Наскоро ЕС предостави преференциален пазарен достъп и за селскостопанските и рибарските продукти, по-специално на Египет и Йордания, а няколко други споразумения в тази област са в процес на преговори или са на етап одобрение, например с Мароко. С Мароко бяха разменени също предложения за либерализиране на услугите, но въпросът с движението на работната ръка е основна спънка.

Мерките на ЕС за подкрепа на търговията и инвестициите трябва да бъдат съобразени със ситуацията във всяка държава, включително с темпа и обхвата на реформите като цяло, отчитайки текущата степен на нестабилност в региона.

В краткосрочен до средносрочен план ЕС може да си постави следните цели:

- ускоряване на приключването и одобряването от ЕС на споразумения за либерализиране на търговията, а именно за селскостопанските и рибарските продукти с Тунис и Мароко;
- започване на преговори за споразумения за оценка на съответствието и приемане на промишлени продукти;
- ускоряване на текущите двустранни преговори за либерализиране на търговията с услуги (включително облекчаване на визовия режим за лица от специфични категории професии);
- сключване на единната регионална **Конвенция за пан-евросредиземноморските преференциални правила за произход** през 2011 г. Това трябва да бъде придружено от бърз преглед на самите правила за произход. Отправна точка на тези реформи е наскоро приетият режим за бенефициери на ОСП. **Комисията призовава Съвета спешно да приеме все още неразгледаните ѝ предложения относно единната регионална конвенция след консултация с Европейския парламент.**

В средносрочен до дългосрочен план общата цел, която бе договорена по време на регионални и двустранни обсъждания с южносредиземноморските партньори, е създаването на задълбочени и всеобхватни зони за свободна търговия, основаващи се на сегашните споразумения за евро-средиземноморско асоцииране и на планове за действие на европейската политика на съседство. Те следва да бъдат част от по-широк всеобхватен пакет в подкрепа на демократичните и икономическите реформи. Трябва да започнат преговори с държавите, които са твърдо ангажирани с такъв процес на политическа и икономическа трансформация. Освен обикновеното премахване на вносните мита тези споразумения следва да насърчават постепенната по-тясна интеграция между икономиките на нашите южносредиземноморски партньори и единния пазар на ЕС и ще включват действия като регулаторното сближаване. Особено предимство трябва да бъде дадено на мерките в области като политиката на конкуренция, обществените поръчки, защитата на инвестициите, санитарните и фитосанитарни мерки.

7. ЗАСИЛВАНЕ НА СЕКТОРНОТО СЪТРУДНИЧЕСТВО

- Създаване на енергийна общност ЕС—Южно Средиземноморие
- Стартиране на програма за подкрепа на селскостопанското развитие/развитието на селските райони
- Увеличаване на участието в образователни програми

- Развитие на интернет и на други комуникационни технологии

Южното Средиземноморие е стратегически важно за ЕС поради **сигурността на доставките на газ и нефт** от някои от държавите, но също и по-общо поради транзита през региона. Съществува неоспорим потенциал за изграждане на партньорство между ЕС и Южното Средиземноморие в производството и управлението на възобновяеми енергийни източници, по-специално слънчева и вятърна енергия, както и в установяването на съвместен подход за енергийната сигурност. Съвместните инвестиции във възобновяеми енергийни източници в Южното Средиземноморие, съответстващи на сценария за „декарбонизация“ на ЕС до 2050 г., могат да открият възможност за ново партньорство, при условие че се предостави подходяща пазарна перспектива за вноса на електроенергия.

Желателно е да се разкрият надеждни перспективи за интеграцията на Южното Средиземноморие във вътрешния енергиен пазар на ЕС чрез диференциран и поетапен подход. В средносрочен до дългосрочен план това би означавало създаване на някаква форма на „енергийна общност ЕС—Южно Средиземноморие“, като се започне с държавите от Магреба и евентуално постепенно се разшири към държавите от Машрека. Като разширява Договора за енергийната общност с източните и югоизточните съседи на Съюза или като използва нейния опит, тази общност трябва да обхване съответните части от законодателството на ЕС в областта на енергетиката с цел насърчаване на реалното и надеждно сближаване на енергийните политики на южносредиземноморските партньори с политиката на ЕС.

Образованието трябва да бъде в центъра на дейностите на ЕС в региона. Справянето с високите нива на неграмотност е от ключово значение за насърчаване на демокрацията и осигуряването на квалифицирана работна ръка с цел подпомагане на модернизирания на южносредиземноморските икономики. Обменът на университетско равнище е полезен, а програмите „Еразмус Мундус“, „Евромед младеж“ и „Темпус“ трябва да се използват по-пълноценно, за да се увеличи значително броят на участниците от Южното Средиземноморие в тези програми. Професионалното образование и обучение (ПОО) също играят важна роля за преодоляване на неравенствата. Това трябва да включва установяване на ключовите стратегически елементи на интегрирана политика за ПОО чрез организиране на национални дебати с главните заинтересовани страни. Трябва да се насърчава и обменът на най-добри практики по програми за повишаване на уменията на безработните лица.

Туризмът е главен компонент на БВП в много от държавите от Южното Средиземноморие. ЕС трябва да се стреми да разшири съществуващите си инициативи „Най-добри европейски дестинации“ (EDEN) за насърчаване на устойчивия туризъм и „Калипсо“ за стимулиране на туризъм извън сезона в тези страни. Защитата и насърчаването на **културното разнообразие** са от голямо значение и ЕС е ангажиран с по-нататъшното разработване на инициативи в областта на културата в Южносредиземноморския регион.

Последните събития в Южното Средиземноморие, съчетани с увеличаващите се цени на храните, показаха спешната нужда ЕС да помогне на своите държави партньори в подобряването на ефективността и производителността на **селскостопанския сектор** и осигуряването на прехраната. Комисията може да подкрепи развитието на селските райони с нова инициатива — **Инструмент на европейската политика на съседство за**

развитие на селското стопанство и селските райони. Програмата ще се основава на най-добрите практики на ЕС в развитието на селските райони. Тя ще обхваща инвестиционна подкрепа и изграждане на административен капацитет за улесняване на модернизиранието на селскостопанското производство в съответствие с нормите на ЕС за качество и безопасност на храните. Програмата може да бъде разработена в тясно сътрудничество с ФАО, Световната банка и евентуално с ЕИБ.

В областта на **транспорта** сътрудничеството трябва да бъде насочено към модернизиране на управлението на въздушния трафик и към подобряване на авиационната безопасност и сигурност с цел създаване на Евро-средиземноморско авиационно пространство. Това ще включва разширяване на „Европейските глобални навигационни спътникови системи (ГНСС)“ към средиземноморските партньори. Сътрудничеството със средиземноморските партньори в прилагането на морската стратегия за Средиземноморието ще подобри морската безопасност, сигурност и надзор.

Използването на **електронни комуникационни технологии** — освен сателитното излъчване – допринесе много за вълната от размирици в средиземноморските държави. Широко разпространеното използване на мобилни телефони, съчетано със социални мрежи в интернет, показва важността на средствата и технологиите на информационното общество за разпространението на информация. В страни, където разпространението на информация е частично ограничено, такива инструменти могат да допринесат много за демократизацията на обществото и създаването на обществено мнение чрез насърчаване на свободата на словото.

Макар да са предприети някои реформи в нормативната уредба, в много от южносредиземноморските страни регулаторната среда е все още недостатъчно развита, за да се използват изцяло възможностите за растеж и производителност на сектора за информационни и комуникационни технологии. Основните критични фактори, които остава да бъдат разгледани, са създаването на истински отворени пазари (които често остават почти монополни), създаването на независими регулаторни органи, определянето на условия на равнопоставеност и конкуренция за участниците на пазара, ефективно управление на радиочестотния спектър и предпазни мерки за неприкосновеност на личния живот и сигурност на потребителите.

Освен това, гарантирането на сигурност, стабилност и устойчивост на интернет и другите електронни комуникационни технологии е основен градивен елемент в изграждането на демокрацията. Необходимо е да се избягва произволното лишаване или прекъсване на достъпа на гражданите до тях. Като се има предвид трансграничният и взаимосвързан характер на електронните комуникационни технологии, включително интернет, всяка едностранна вътрешна намеса може да има тежки последици за други части на света. Комисията ще разработи инструменти, позволяващи на ЕС, в подходящи случаи, да помага на организациите на гражданското общество или отделни граждани да заобикалят такива мерки на произволно прекъсване на достъпа.

8. РЕГИОНАЛНИ И ПОДРЕГИОНАЛНИ ПОСЛЕДИЦИ

Драматичните събития, настъпващи в региона, вероятно няма да обхванат по еднакъв начин целия регион и последиците от промяната може значително да варират. Регионалното измерение придоби голямо значение и регионалното сътрудничество ще бъде важно за намаляване на разпространението на отрицателните ефекти.

Сега повече от всякога променящата се динамика в региона означава, че е жизненоважно да се постигне спешен напредък по **близкоизточния мирен процес**. ЕС

трябва също да работи в тясно сътрудничество със своите партньори за подкрепа на политическите и социалните промени в региона. По-специално Турция има изключително важна роля като значим участник в региона и като добър пример за многопартийна демокрация в страна с преобладаващо мюсюлманско население.

Един нов поглед към регионалната ситуация налага да бъдат включени в един нов подход положителните елементи на процеса от Барселона заедно с тези на Съюза за Средиземноморието. Регионалното сътрудничество, което се оказва най-ефективно, бе в областта на проекти, които доведоха до конкретни резултати - за околната среда, енергетиката, транспорта, търговията и социалния диалог.

Трябва да се насърчава регионалната икономическа интеграция. ЕС ще подкрепя проекти за насърчаване на по-либерализирана търговия между държавите от региона, регулаторно сближаване, укрепване на икономическото управление, както и за инфраструктурата, необходима за засилване на регионалната търговия.

Зад създаването на Съюза за Средиземноморието стои една позитивна идея — да бъде установено партньорство на високо равнище между двата бряга на Средиземно море. Въпреки това трябва да признаем, че неговото осъществяване не донесе очакваните резултати. Съюзът за Средиземноморието трябва да бъде реформиран, за да разгърне пълния си потенциал. Той трябва да действа в по-голяма степен като катализатор за обединяване на държавите, международните финансови институции и частния сектор около конкретни проекти, водещи до работни места, иновации и растеж, които са крайно необходими в региона. Той трябва да спомогне за създаването на подходящи условия за напредък в блискоизточния мирен процес. Но те не трябва да бъдат взаимно обусловени. Участието на държавите партньори в тези проекти може да следва принципа на променливата геометрия в зависимост от техните нужди и интереси. Върховният представител и Комисията са готови да участват по-активно в Съюза за Средиземноморието в съответствие с Договора от Лисабон.

9. ФИНАНСОВА ПОМОЩ ОТ ЕС

- Пренасочване на двустранните програми на Европейския инструмент за съседство и партньорство
- Осигуряване на допълнително финансиране

В момента са налични около 4 млрд. EUR за периода до края на 2013 г. за подкрепа на южните съседи в рамките на Европейския инструмент за съседство и партньорство. По-голямата част от помощта се предоставя чрез двустранни програми за помощ. Въпреки че много от програмите, които се провеждат или са в процес на подготовка, са насочени към трите приоритета на партньорството, мащабът на последните промени в региона налага подробна проверка и евентуално пренасочване на акцента на помощта от ЕС след дискусия с държавите партньори.

Вече недвусмислено заявихме на Тунис и Египет, че сме готови внимателно да обмислим пълно пренасочване на нашите двустранни програми за периода 2011-2013 г. (съответно 240 млн. EUR и 445 млн. EUR), за да се посрещнат настоящите предизвикателства и да се гарантира, че нашият отговор съответства на основателните очаквания на хората. По-общо, в целия регион програмите ще се проверяват в тясно сътрудничество и партньорство с държавите бенефициери. Призоваваме държавите-членки да направят подобна проверка на двустранните си програми, за да се постигне

максимален ефект от помощта на ЕС. В рамките на настоящата бюджетна ситуация ние считаме също, че настоящите събития ще изискват безпрецедентни усилия за постигане на максимална координация и съгласуваност между усилията на държавите-членки, както и с ЕС. Ние също така ще продължим да се стремим към максимално взаимодействие и координация с международните финансови институции.

Проверката и пренасочването на помощта е първата стъпка към осигуряване на подкрепа за партньорските правителства за консолидиране на реформите и социално-икономическото развитие. Макар още да не е възможно да се направи точна оценка на нуждите, процесът на реформи ще изисква значителна подкрепа. Тази подкрепа ще бъде осигурена от текущия бюджет на ЕС¹.

Специално внимание ще бъде обърнато и на стимулирането на инвестициите на частния сектор от ЕС в Южното Средиземноморие. За тази цел Комисията ще продължи да увеличава ефекта от заемите на инструмента на ЕИБ (FEMIP), както и на други международни финансови институции чрез Инвестиционния инструмент в рамките на ЕПС, който предоставя безвъзмездни средства за инфраструктурни инвестиции и за развитие на частния сектор². **С оглед на значителната вноска на Комисията за Инвестиционния инструмент в рамките на ЕПС, държавите-членки се насърчават да спомогнат за финансирането на този инструмент.**

Преките чуждестранни инвестиции, подпомагани чрез такива финансови инструменти, ще се ползват също от разпоредби за силна инвестиционна защита, а Комисията ще осигури средство за информиране и ще разработи рамка за инвестиционна защита за европейските предприятия, проявяващи интерес към инвестиране в Южното Средиземноморие.

И накрая, може да е необходима макроикономическа помощ за някои държави, в които са възможни **краткосрочни затруднения**, дължащи се на въздействието на кризата върху търговията, инвестициите и туристическите потоци, както и смущения във вътрешното производство. Ако МВФ разполага с кредитни програми и ако нуждите от външно финансиране бъдат потвърдени, държавите, обхванати от европейската политика на съседство, ще отговарят на критериите за **макрофинансова помощ от ЕС (МФП)**.

10. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Това са първите предложения за изграждането на ново партньорство в подкрепа на промените в Южното Средиземноморие. Незабавната и краткосрочна помощ трябва да бъде съпроводена от дългосрочна подкрепа, когато всяка от държавите е готова да посочи какви нужди има спрямо своите партньори то ЕС.

Европейският съюз със своето двойно измерение на общност от демократични държави-членки и на съюз на различни народи, е трябвало да преодолее исторически препятствия. Този успех бе възможен, когато надеждата триумфира над страха и

¹ От функция 4 на многогодишната финансова рамка за 2007—2013 г., включително, ако е необходимо, чрез Инструмента за гъвкавост и Резерва за спешна помощ.

² Инвестиционният инструмент в рамките на ЕПС има огромен потенциал за деблокиране на средства. За периода 2007—2010 г. безвъзмездните средства, предоставени от Инвестиционният инструмент на одобрени проекти, са довели до ливъридж с коефициент от 17. Този потенциал да се използва още през следващите години.

свободата триумфира над репресиите. Ето защо в ЕС съществува дълбоко разбиране за стремежите на народите, които са наши южни съседи. ЕС желае да ги подкрепи в изграждането на истински демокрации и мирни и проспериращи общества. Всяка страна и народ естествено ще избере своя собствен път и ще направи своя избор. Те имат правото да вземат решения, а не ние да им ги налагаме. Настоящото съобщение подчертава решимостта на ЕС да ги подкрепи по пътя им към по-добро бъдеще.

Приложение 1 РЕЧНИК НА ТЕРМИНИТЕ

Споразумение за асоцииране

Означава договорни отношения между Европейския съюз (ЕС) и държави извън ЕС. Споразуменията за асоцииране могат да насърчават създаването/укрепването на редовен диалог и тесни взаимоотношения по въпроси на политиката и сигурността, постепенната либерализация на търговията със стоки, услуги и капитал, икономическо сътрудничество с оглед насърчване на икономическото и социалното развитие и регионална икономическа интеграция, социален и културен диалог и диалог в областта на човешките права. Правното основание за сключване на споразумения за асоцииране се съдържа в член 217 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС). В член 8, параграф 2 от Договора за Европейския съюз (ДЕС) се прави изрично позоваване на споразумения със съседни държави. Концепцията за „статут на напреднала държава“ по споразумение за асоцииране означава укрепване на политическото сътрудничество и нови възможности за икономически и търговски отношения, постепенно регулаторно сближаване, както и засилено сътрудничество с някои европейски агенции и програми.

Задълбочена и всеобхватна зона за свободна търговия

Споразумение за свободна търговия, което обхваща широк спектър от въпроси, свързани с търговията („всеобхватна“), и е насочено към премахване на нетарифните бариери пред търговията чрез процеси на регулаторно сближаване, като по този начин вътрешният пазар на ЕС частично се отваря/разширява към другата страна по споразумението. В момента такова споразумение се предлага на държавите, обхванати от европейската политика на съседство.

Европейска политика за съседство (ЕПС)

Предложена от Комисията през 2003—2004 г. като рамкова политика, чрез която разширеният ЕС може да укрепи и задълбочи отношенията си със своите 16 най-близки съседи (Алжир, Армения, Азербайджан, Беларус, Египет, Грузия, Израел, Йордания, Ливан, Либия, Молдова, Мароко, Окупирана палестинска територия, Сирия, Тунис и Украйна) с цел противодействие на рисковете от маргинализация на съседните държави, които не са участвали в историческото разширяване от 2004 г. и по този начин укрепване на едно общо пространство на просперитет, стабилност и сигурност. През април 2011 г. е насрочено приемането на преразгледан вариант на ЕПС.

Планове за действие на ЕПС

Тези документи са договорени и разработени конкретно за всяка държава въз основа на нейните потребности и капацитет, както и според нейните интереси и тези на ЕС. Те определят съвместно програма за политически и икономически реформи чрез краткосрочни и средносрочни (3—5 години) приоритети. Те обхващат политически диалог и реформи, икономическо и социално сътрудничество и развитие, въпроси на търговията и пазарни и регулаторни реформи, сътрудничество в областта на правосъдието и вътрешните работи, сектори (като транспорт, енергетика, информационно общество, околна среда, научни изследвания и развитие) и човешко измерение (лични контакти между хората, гражданско общество, образование,

обществено здравеопазване). Инициативите, които се предлагат в замяна на напредъка по съответните реформи, са по-добра интеграция в европейските програми и мрежи, по-голяма помощ и подобрен пазарен достъп.

Европейски инструмент за съседство и партньорство (ЕИСП)

От 2007 г. Европейският инструмент за съседство и партньорство (ЕИСП) е правното основание за помощта в ползва на страните от ЕПС и Русия — като подкрепя одобрените приоритети от плановите за действие на ЕПС, както и Стратегическото партньорство с Русия, и като заменя предишните инструменти съответно за източните съседи и Русия и за средиземноморските партньори.

Процесът от Барселона

Рамкова програма, стартирана през 1995 г. от министрите на външните работи на 15-те държави-членки на ЕС и 14-те средиземноморски партньори, като основа за евро-средиземноморското партньорство, което се превърна в Съюз за Средиземноморието. Партньорството бе организирано в три измерения: диалог за политиката и сигурността, икономически и финансови партньорства, социално и културно партньорство и лични отношения между хората. С въвеждането на европейската политика за съседство (ЕПС) през 2004 г. процесът от Барселона се превърна в главен многостранен форум за диалог и сътрудничество между ЕС и средиземноморските партньори, а допълнителните двустранни отношения се управляват основно в рамките на ЕСП и чрез споразуменията за асоцииране, подписани с всяка държава партньор.

Инструмент за евро-средиземноморски инвестиции и партньорство (FEMIP)

Този инструмент обхваща заемите от ЕИБ, гарантирани от бюджета на ЕС, и други услуги, извършвани от Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) за подпомагане на икономическото развитие и интеграцията на средиземноморските държави партньори. Дейностите са насочени към две приоритетни области: подкрепа за частния сектор и създаване на благоприятна за инвестиции среда.

Европейска инвестиционна банка (ЕИБ)

Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) е институция на Европейския съюз за финансиране. Нейни акционери са 27-те държави-членки на Съюза, които осигуриха съвместно нейния капитал. Ролята на ЕИБ е да осигури дългосрочно финансиране в подкрепа на инвестиционни проекти. В рамките на Европейския съюз ЕИБ подкрепя целите на политика на ЕС в следните области: малки и средни предприятия, политика на сближаване и конвергенция, борба срещу изменението на климата, опазване на околната среда и устойчиви общности, устойчива, конкурентоспособна и сигурна енергетика, икономика на знанието, трансевропейски мрежи. Извън ЕС ЕИБ развива дейност в над 150 страни за прилагане на финансовия стълб на политиките на ЕС за външно сътрудничество и развитие (развитие на частния сектор, развитие на инфраструктурата, сигурност на енергийните доставки и устойчивост на околната среда).

Европейска банка за възстановяване и развитие (ЕБВР)

Основана през 1991 г. в отговор на значимите промени в политическия и икономическия климат в Централна и Източна Европа, ЕБВР е международна финансова институция, която подкрепя проекти от Централна Европа до Централна Азия, като инвестира предимно в проекти на клиенти от частния сектор, чиито нужди не могат да бъдат изцяло задоволени от пазара, с цел насърчаване на прехода към открит и демократична пазарна икономика. Неотдавна Турция бе включена в зоната, в която банката развива дейност.

FRONTEX

FRONTEX е Европейската агенция за управление на оперативното сътрудничество по външните граници на държавите-членки на Европейския съюз. Нейното седалище е във Варшава. Тя е специализиран и независим орган, чиято задача е да координира оперативното сътрудничество между държавите-членки в областта на сигурността по границите.

Магреб

Терминът обикновено се отнася до петте държави в Северна Африка — Мароко, Алжир, Тунис, Либия, Мавритания, както и оспорваната територия на Западна Сахара, но се използва най-често за Алжир, Мароко и Тунис.

Машрек

Отнася се за региона, съставен от държавите на изток от Египет и на север от Арабския полуостров (Йордания, Ливан, Сирия и окупираните палестински територии), макар че в обичайната му употреба понятието включва също Египет.